

„EDINOST“
 Izhaja po trikrat na teden v šestih izdajih ob toških, četrskih in sobotnih. Zjutranje izdaje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdaje stane: za en mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 9.— „ „ „ 15.— za vse leto . . . 18.—
 Naročnine se plačujejo naprej na naročbe brez priložne naročnine se sprava se ozira.

Poslačne številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglas se računa po tarifu v petiti; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odpri reklama cije se proste poštnice.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Resolucije,

vprejete na vseslovenskem shodu v Ljubljani dne 14. septembra 1897.

Splošni politični položaj.

1. Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod jemlje združenje vseh slovenskih in hrvatskih državnih poslancev z veseljem na znanje in odobrava v vseh točkah program „Slovanske krščansko-narodne zveze“.

2. Slovenskim in istrsko-hrvatskim državnim poslancem se izreka popolno zaupanje in se pozivljajo isti, naj vstrajajo v parlamentarni večini, dokler bo, odločno in neodvisno od trenutnih vladnih tendenc, dejansko izvrševala svoj program.

Jezikovno vprašanje.

Vseslovenski in istrsko-hrvatski shod zahteva da se v členu 19. temeljnega zakona o splošnih pravicah državljanov z dne 21. dec. leta 1867. št. 142 drž. zakona zajamčena narodna in jezikovna enakopravnost v šoli, uradu in javnem življenju izvrši tudi glede slovenskega, oziroma hrvatskega jezika na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem.

Zahteva se torej, da so na vseh državnih uradih v teh deželah uradniki, ki imajo občevati s slovenskim, odnosno hrvatskim narodom, večji v govoru in pismu slovenskega, oziroma hrvatskega jezika in da se jezika nevedim, že nastavljenim uradnikom določi rok, v katerem se morajo izkazati s tem znanjem.

Istrske in tržaške razmere.

Zbrani na vseslovenskem in istrsko-hrvatskem shodu pozivajo svoje poslance v državnem zboru, da skupaj s svojimi zavezniki zahtevajo z vso odločnostjo od c. kr. vlade, kakor pogoj za podpisiranje iste:

I. da se že dolgo trajajoči sistem v pokrajinah Trstu z okolico in Istri, kakor je i v vsem Primorju, idoč naravnost na zator slovenskega in hrvatskega naroda, korenito spremeni; da se za-

dovalji v osnovnih državnih zakonih utemeljenim zahtevam Slovencev in Hrvatov, v cerkvenih, šolskih, upravnih, sodnih in gospodarskih stvareh; ter v obče, da preneha njih neznosno stanje in da se z njimi postopa po zakonih, kakor ravnopravnimi državljani in ljudmi;

II. posebej gleda Trsta z okolico:

1. da se uredi v mestu Trstu in okolici ljudske šole tako, da se slovenski otroci poučujejo v svojem materinem jeziku;

2. da se za tržaško okolico — vseh šest okrajev — ustanovi posebno c. kr. okr. glavarstvo za prenešeni delokrog povse neodvisno od tržaškega magistrata, a odvisno naravnost od c. kr. nameštinstva v Trstu;

3. da se, oziroma na volitve v državni zbor, izloči okolica od mesta ter da okolica sama voli svojega poslanca.

III. posebej glede na pokrajino Istre:

1. da se, pod uplivom organov c. kr. vlade in tudi z novci hrvatskih vernikov, ne odgajajo duhovniki, skoro izključno sinovi italijanskih roditeljev, v talijanskem jeziku in duhu, ter se nastavljajo med hrvatske vernike duhovniki talijanske narodnosti in čustva, nevedči hrvatskemu jeziku — kakor se to dogaja posebno v jedni diocesi — ampak da so hrvatske vernike vzgajajoči duhovniki večji hrvatskemu jeziku in zavzeti za blaginjo hrvatskega ljudstva;

2. da se za 17.000 hrvatske odnosno slovenske dece, neimajoče šole, ustanove hrvatske odnosno slovenske ljudske šole in da se tudi obstoječe ljudske šole preurede tako, da bode vsa deca poučevana v svojem materinem jeziku; ter da se odpravi zakon o šolskih taksah, kakor nasproten razvoju ljudskega šolstva;

3. da se za 140.000 Hrvatov in 44.000 njim povse sorodnih Slovencev ustanovi v Pazinu gimnazija s hrvatskim učnim jezikom;

4. da upravne oblasti rabiyo z Hrvati in

Micika, zbijajoča šale z danes nekako resnim bratrancom, lonce v pletenico.

„Bodeš pa vedno tičal tam na Vrhu“, pripomnila je mati in prisela k Ivanu, ki je se slastjo užival jed. „Včasih si hodil k gospodu župniku, in jaz sem bila vesela, sedaj pa se ga izogiblješ... sedaj, ko bi ti on svetoval najbolje, kam se ti je obrniti. Veš, počitnice so pri kraju in za te skrajni čas, da se odločiš in mi poveš, kaj misliš. — Le pojdi na Dunaj, ali vedi, jaz...“

„Lepo vas prosim, molčite vendar jedenkrat o tem; ne jedenkrat, desetkrat moram čuti to govorjenje iz vaših ust, pri tem pa sam ne vem, kako naj storim. Da pa bode kraj temu, vam povem danes zvečer, kaj hočem biti.“

Ravno je hotela tudi Micika poseči vmes, ko je zazvonilo poludne. Mati so molili skleneni rokami „angeljevo čiščenje“, potem pa so pristavili jeden „očenaš“ in „česheno Marijo“, da bi se moj sin odločil po moji želji. Po molitvi pa je vzel Ivan klobuk in naglo odšel na postajo.

„Tri srake, tri babe, pa je cel sčjem“, pravi pregovor, pri Hrastnikovih pa je bilo dvajset najetih — bab. Johana Otavšiča je prva zapazila mater, ki so nesli južino na polje. Prihitela je, da izpodkoplje še par grmičev krompirja pred jedjo.

Kaplonova Jera se je jezila proti Betankovi Franici nad Ivanom s tako sveto jezo, da se je

Slovenci hrvatski odnosno slovenski jezik, da ne zavlačujejo tudi najjednostavnejih rečij in ne delajo zaprek, ampak hitro, zakonito in nepristransko rešavajo vse zadeve in podpirajo hrvatsko in slovensko ljudstvo, zanemarjeno ne samo v prošlih, nego i v novih, novejših in najnovejših časih;

5. da c. kr. sodniške oblasti rabiyo z Hrvati in Slovenci hrvatski odnosno slovenski jezik, in sploh po zakonih in predpisih postopajo ter da se že jedenkrat c. kr. okrožno sodšče, obstoječe za velik del Istre, umesti v tako mesto, kjer bodo zamogli po človeški bivati hrvatski tožitelji, obtoženci kakor tudi njih svedoki in branitelji, in kjer bode omogočena hrvatska porota;

6. da se o volitvah v občinska zastopstva, v deželni in državni zbor pazi na to, da se vršijo zakoni, da vlada red, in da bode volilcem zajamčena sigurnost, ter da se stanje v istrskem zboru in odboru, ustvarjeno in vzdrževano nezakonitimi in nasilnimi sredstvi, spremeni v zakonito in da se zbor ne le premesti v drugo najprimitivnejim zahtevam odgovarjajoče mesto, nego ukrene potrebne mere, da bode vsaj v tem drugem mestu hrvatskim in slovenskim poslancem zajamčena sloboda in osebna sigurnost;

7. da se ukrenejo vse mogoče mere, katerimi bi se povzdignilo toli zanemarjeno gospodarsko stanje hrvatskega in slovenskega ljudstva sploh, in še posebej, da se mu pomore v bedi, ki ga čaka vsled jako slabe letošnje letine.

(Zvršetek pride.)

Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu,

Odkar obstoji „Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu“, ni bilo v nobenem slovenskem časopisu o tem važnem zavodu govora, obelodanila sta le dva dopisa „Slovenski List“ in „Agrarier Tagblatt“. In vendar nam je predobro znano, da ni niti jedne okrajne bolniške blagajne

razlegalo onkraj Kolerčkovega skednja: „Vselej je bil tako prijazen z menoj, letos me pa kar več ne pozna! — Režika, kam pa pojde?“ Izpregovorivši se je naslonila na motiko in tako pričakovala odgovora.

„E, kam pojde! V „lemonat“, kam pak“, se je oglašila stara Barbka, „o, to bode lep gospod, pa kako lepo bode pel novo mašo! Potem mu bode morale reči vsi: Vi, ja!“

„Eja, škoda bi ga bilo“, je odgovarjala Suščeva Liza, mlado dekle, „tak fant je za kaj drugega, nego za gospoda“. „Oj ti poredni svet, mladi ti!“ zabudovala se je Savelitova Nežika in namahnila motiko proti Lizi, „to bodete vsi mladi škripali v peklu z zobmi.“

„Kaj pak, vi ne bodete mogli, ker jih nimate“, ponorčevala se je Brojančeva Mica, živa punica, kakor jej je rekel gospod kaplan, ko ga je nekoč nadlegovala z veliko prošnjo. Seveda je ona odvrnila, da so punice iz cunji, ona pa da je dekle; toda gospod Matija se ni premaknil od svoje trditve.

„Uh tii, tiii! Kadar bodeš ti toliko stara, kakor sem jaz — Bog mi odpusti grehe — bodeš imela še drugačne čeljusti!“ hudovala se je nad njo Savelitova in jezno pobirala krompir v koš.

(Pride še.)

PODLISTEK

Lari-Fari.

Spisal: Srakoper.

I.

Če žabo v luži začno krekatanje, Poberi kamen, vrzi ga vanje!
 Fr. Levstik.

Pri Hrastnikovih so imeli tisti dan dvajset najetih: kopali so krompir.

Mati so kuhali kosilo, Micika pa je v veži pripravljala veliko pletenico, v kateri je — nova je bila tedaj — tisto leto o Velikinoči nesla „žegen“ v cerkev. Uložila je že sklede, žlice in vilice — nožev za emoke ni trebalo — kruh in čutaro studencice, ko so se oglašili mati: „Micika, ali je Ivan doma?“

Brhko dekletce je prihitelo v kuhinjo preslišavši zadnje besede.

„Kaj bi radi, teta?“ je vprašala, pripravljena nguditi svoji rednici.

„No, poludne bode sedaj, sedaj; imate že kaj kubanega?“ se je oglašil Ivan pri kuhinjskih vratih, „pripravite mi malo, jaz moram hitro na postajo, danes pride moj prijatelj Franjo Lovec z gospodom z Vrha.“

Čez nekaj časa je stala južina za Ivana na vežni mizi, na katere drugem koncu je postavljala

na Kranjskem, katera bi bila zadovoljna z upravo tega zavoda, kar se je najbolj pokazalo na zborovanju zaveze okrajnih bolniških blagajnic v Trstu. Oni dopis „Slovenskega lista“ so delavski krogi splošno odobraval, gospoda v Trstu je pa jako neugodno dirnal, in vendar dopisu ni bilo mogoče očita i, da je enostran, ali neistinit. Splošni molk dokazuje, da imamo malo, res, jako malo ljudi na čelu okrajnih bolniških blagajnic, kateri zastopajo resno in odločno interese poškodovanih delavcev in njihovih rodbin.

Veliko se govori pri nas na raznih ljudskih in delavskih shodih, toda o delavskem zavarovanju se trdo molči, kakor da ne bi bilo potrebe dati o tej stvari pouka, in kakor da bi bilo z današnjimi zakoni zadoščeno že v vseh ozirih. Zato je skrajna potreba, da se gospodje, ki sklicujejo ljudske ali delavske shode, lotijo tudi tega dela, da poučavajo zakon okrajnih bolniških blagajnic in delavskih zavarovalnic, in da potem poučavajo ljudstvo ne samo o dolžnostih, ampak tudi o pravicah, ki jih imajo posamni členi.

Kaj je vzrok, da napreduje socialna demokracija? Od leta 1888., odkar se je izdal zakon okrajnih bolniških blagajnic, imajo v Avstriji skoro 50% vseh okrajnih bolniških blagajnic socialni demokrati v svojih rokah. Ako bode mlačnost in in nebriznost drugih krogov za to stvar še dalj časa trajala, postanejo socialni demokrati skoro posestniki vseh teh eminentno humanitarnih zavodov. Prasajmo se, zakaj?

Današnji delavci so nezadovoljni in tudi pri nas je še veliko nevednih. Celo veliko število delodajalcev nima niti pojma, kaj so okrajne bolniške blagajnice, kaj delavska zavarovalnica proti nezgodam. Le to vedó, ko dobivajo plačilni list, da morajo plačati. O pravici o volitvah ni ne duha ne sluha. Vsakdo pravi: Naj si volijo, kogar hočejo!

Nekateri resni možje smatrajo to celó za državne zavode, na katerih posamezni nimajo nič govoriti, še manj pa odločevati.

Ali bi bilo mogoče, ko bi se delavci zavedali svojih dolžnostij in svojih pravic, da bi jim delodajalci več odtrgovali od zasluzka, nego je zakonito dovoljeno? Gotovo ne! In vendar, koliko se pri tem greši proti delavcu! Naj nekoliko pojasnimo stvar.

Vzemimo, da ima delavec na dan po 1 gl. 50 kr. plače. Podjetnik ga zavaruje v kategorijo z jednim goldinarjem na dan, to je v prvem razredu, in plača v okrajno bolniško blagajno 75 novčičev na mesec. Delavcu more odtrgati 50 nč., podjetnik pa doplača iz svojega 25 nč. Kako se godi tedaj nevednemu delavcu? Na primer: Delavec dela tri mesece pri podjetniku, kateri mu na koncu odbije od celega zasluzka tri odstotke, češ, to moram oddati okrajni bolniški blagajnici in delavski zavarovalnici proti nezgodam. Poglejmo si ta račun bolj natanko! Delavec je delal ves čas, namreč v treh mesecih 70 dnij in zasluzil po 1 gl. 50 nč. na dan, torej skupaj 105 gl. Podjetnik plača v blagajno za tri mesece trikrat po 75 novčičev ali skupaj 2 gl. 25 nč. Od tega denarja ima pravico odbiti delavcu od zasluzka le trikrat po 50 novčičev ali skupaj 1 gl. 50 nč., 75 novčičev in donesek za delavsko zavarovalnico pa mora po zakonu sam doplačati. V resnici pa podjetnik odbije delavcu 3% od vsega zasluzka, kar od 105 gl. znaša 3 gl. 15 novčičev. Tako se delavec zatira po krivici. Vprašamo gospode načelnike okrajnih bolniških blagajnic, ali ni to resnica? Ne rečemo nikakor, da vsaki podjetnik dela tako, a vendar jih je še dandanes dovolj. Ali je čudo, da so potem delavci polni nezaupnosti, in da najraje drve za tistim, ki najbolj hujska proti zakonom?

Kako bi se temu odpomoglo? Mi pravimo: z javnimi shodi! Treba bi bilo uprizarjati shode in poučevati delodajalce in delavce, dramiti jih, vzgajati jih, da se bodo zavedali ne samo dolžnostij, ampak tudi pravic, o katerih danes ne vedó skoro ničesar in menijo, da je vsejedno, kdo upravlja te važne zavode. Nihče ne dvomi, da lahko postanejo ti zavodi, ako so v pravih rokah in ako so delavci zavedni, pravi blagor delavcem trpinom. (Zvršetek prih.)

DOPISI.

Potovanje po Pomjansčini. [Izv. dopis]. Dovolite, gospod urednik, da vam še jaz

kaj povem o svojem potovanju po Pomjansčini, posebno pa o Krkavcih Tukaj Vam je bilo minolo nedeljo bolj živo, nego je bilo v Trstu za časa štrajkov. Vse je bilo na nogah, kar hoče le malo dihati po laškem. Prvi seveda je bil novi poglavar vaški, ki si je svoje razmršene mostače med vsemi najbolj porogljivo vihal ter kričal, da ga je bilo slišati daleč na okrog po vsej vasi. Radoveden, kaj to kričanje pomeni, vprašal sem enega, kateremu je poglavar roge kazal pod nos s svojimi umazanimi rokami in dolgimi nohti. (Verjemite mi, da je imel dolge nohte, kakor nekdo kremplje.) —

Zdaj sem zvedel, da bodo zopet v kratkem občinske volitve v Pomjanu. Razpravljati je torej treba, kedo bi bil najboljši za župana. Dobro pa treba paziti, da ne izberejo kakega moža, ki bi jim hotel koristiti, ker za občeno korist ne marajo od iredentovske laške gospode nadahnjeni Krkavški lahončiči. Dobro so to dokazali takrat, ko so imeli dobrega svetovalca, ki jim je začel graditi cesto za male stroške. Ker so vajeni hoditi le po slabih potih, ter so se prestrašili pred lepo cesto, so se hitro vzdignili proti navedenemu svetovalcu ter ga izbacili iz občinskega zastopa o prihodnjih volitvah: seveda je ostala cesta le na pol storjena. Danes pa je taka, da še koke težko hodijo po njej. —

Kdo naj torej župani v Krkavcih? On, ki zna najbolj kričati? On, ki je najbolj protiven narodni stranki? On, ki vam največ bosih nabrenka na vaša ušesa? Pazite dobro Krkavčani, kaj govorijo vaši prijatelji, ako hočete dobro sami sebi! Šelo bi vam radi spravili v žleb! Le verujte jim, ki vas že leta vodijo za nos. Vam pred volitvami vse obetajo, kar vam le srce poželi, svoje obljube pa nikdar ne izpolnijo, ker jim je za vas, kolikor za minoli pust. Verujte onim, ki so vas pripravili tako daleč, da že skoraj nimate nobenega poštenega vodnjaka, nobene poštene ceste, da skoraj res ne bode mogel priti do vas nobeden, da bi vam resnično pojasnil vašo bedo, katere nočete spoznati sami. Cesta se vam je popravljala; most se Vam je zgradil, šola se vam je postavila, da se vaši otroci uče, kar bode neobhodno potrebovali v poznejšem življenju; sami vidite, da je to dobro, sami pravite, kako lepo je videti otroke v cerkvi z molitvenikom; a ko pride k vam ona klepetulja, ki sicer slabo vidi, pa še slabše govori, verujete jej, kakor bi prišel angelj ter Vam prinesel veselo oznanilo. Le verujete onemu staremu kosmatincu, ki hodi od hiše do hiše (samo v cerkvi mu zrak slabo dela, ne pa v zakajenih kuhinjah) ter Vam pripoveduje o blaženi Italiji, kako dobro je onstran morja, kjer ni treba plačevati davkov. (Ko bi bilo res tako dobro, gotovo bi ne bil prišel stradati v Krkavce, najmanj pa on.) Ako mu bode verovali ter hodili za njim, kmalo tudi vi ne boste plačevali davka, ker ne bode imeli ničesar. Le verujete Miklavžu in Pepelnu, ki se modro držita, kadar vam pripovedujeta tako debele, da bi jih lahko kar z roko prijeli; ko vam pa hrbet pokazeta, se Vam pa smejeta v pest.

Ne dajte se več motiti od samih golih in bosih obljub, ampak glejte, od kod vam prihaja korist. Ne plašite se, ako vam žugajo s pestmi, saj smo še v Avstriji, kjer se najdejo postavni možje, da jim ohladijo jezo, ter vzamejo vas v svoje varstvo. Torej Krkavčani: le hitro spoznajte svojo korist in pokažite jim hrbet enkrat za vselej!

Popotnik.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 15. septembra 1897.

O položaju. Hitrimi koraki se bliža dan, ko se gg. poslancem zopet otvorijo vrata državnozbornske palače. A barometer kaže na hude boje. Na jako ciničen način preludira dnevu 23. septembra glasovita „N. Freie Presse“. Opaža namreč: res je, da se jeseni morajo sniti delegacije, res je, da treba dovoliti skupni proračun, res je, da nujno treba vsaj začasno urediti carinarsko in trgovsko z Ogersko, ako nočemo da nastane grozna izmešnjava na gospodarskem polju. Vse to je res, ali istotako je res, da se v zbornico poslancev povrne zopet — obstrukcija. Ali razumete to? Nemška obstrukcija bode vsemi sredstvi skrbela za to, da se ne izvrši uprav to, o čemer pripoznava tudi nemški list, da je nujno potrebno. Potem ngiblje nemški list, kako bi desnica utegnila udušiti obstrukcijo

in prihaja do zaključka: ker je sedaj ves narod nemški v obstrukciji, morali bi upogniti ves narod. — Brez zamere: tu se je prigodila mala falzifikacija. Upogniti bode treba res, a ne naroda nemškega, ampak one, ki zahtevajo za narod nemški, česar mu avstrijska država dati ne more, ako hoče živeti kakor samostojna država!

In „Neue Freie Presse“ je še tako odkritosrčna, da priznava željo Nemcev, da obstrukcija postane institucija, za tako dolgo, dokler ne bodo Avstrije vladali zopet — nemskoliberalni židje. V tem zmislu prorokuje „N. Fr. Presse“ viharje, kakršnih še nismo doživeli v Avstriji.

Tako računa „N. Fr. Pr.“ Sedaj pa treba počakati, kakove račune napravi eksekutivni odbor desnice, ki se je sešel danes na Dunaji in ki se menda posvetuje ravno o tem, kako ukreniti, da ne bi prišlo do tega, kar prorokuje nemški list. Posl. Stransky da je baje poročevalec o raznih predlogih in nasvetih, kako zlomiti nemško obstrukcijo. Vederemo! Iz oficijelnega vira javljajo, da se državni zbor zopet otvori brez posebne slavnosti, torej tudi brez prestolnega govora. „N. Fr. Pr.“ vidi tudi v tem znak slabosti Badenijeve, ki da si ne upa govoriti o lastnih nakanah.

Grof Badeni se je povrnil na Dunaj. S tem dogodkom v zvezo spravlja „Piccolo“ vest, da so nekateri italijanski poslanci povabljeni na Dunaj. Sam grof Badeni da jih je pozval na posvetovanja. To utegne biti domišljava italijanska „Osservatore“-ova raca v novem „Piccolovem“ izdaju. Pa tudi če je resnična, mi se gotovo ne bomo rezgrevali radi nje. Grof Badeni naj stori, kar mu srce veli. Ako meni, da sme iskati svoje sreče v zvezi z Italijani in v nasprotstvu z Jugoslavani, tedaj slobodna mu pot. Stori naj, česar menda opustiti — ne more! Naši računi so čisti. In ako se bomo držali teh računov, kakor smo jih sklenili na vseslovenskem shodu, potem utegnemo doživeti v nedolgem času dokaz, da se grof Badeni se svojimi koketiranjem z Italijani ni izkazal — dalekoglednega politika!

Različne vesti.

Vseslovenski shod. Na stotine in stotine zaupnih mož je bilo včeraj zbranih v metropoli slovenski. Cvet naroda slovenskega se je sestel včeraj, dne 14. septembra, da v bratski zlogi izjavi svoje menenje o sedanjem politiskem položaju našem in o potih, po katerih nam bode hoditi v bodoče, da si zboljšamo kulturno in gmetno stanje sedanje ter da si osiguramo narodno bodočnost. Na stotine razumnih slovenskih mož je manifestovalo včeraj, da se je narod slovensko-hrvatski jel zavedati svoje vrednosti v veliki rodbini narodov avstrijskih ter da ima pravico zahtevati, da se mu podeli vsa ona prava, katerih so že davno deležni drugi narodi. Na stotine in stotine — mi smo cenili vso zbrano množico na 2000 duš — jih je prihitelo od vseh krajev slovenske domovine; prihitelo je sinov bratskega nam naroda hrvatskega iz tužne Istre, iz Banovine in iz Dalmacije. A tudi bratska nam naroda češki in maloruski doposlala sta nam po svojih zastopnikih zagotovilo o neporušni solidarnosti med slovanskimi plemeni avstrijskimi. Takega shoda še ni videla slovenska domovina. Bilo je pač že sestaukov, taborov, na katerih se je shajalo na tisoče sinov in hčera našega naroda, ali nijeden teh shodov ni dosegel včerajšnjega glede na odličnost zbranih mož iz vseh slojev naroda, glede na soglasnost v čutstvo vanju, glede na pomembnost izjav na adresu vladi in menda tudi glede na resnost in kritičnost trenutkov, v katerih so se storili ti sklepi.

To jedno rečemo lahko: ako bodo naša dejanja odslej odgovarjala včerajšnjim izjavam in sklepom, ako bodo naši poslanci postopali odtlej v istem soglasju, kakor so nastopali včeraj, ako jim bode — kakor so zatrjali včeraj — vsikdar in vselej vrhni zakon — blagor naroda, ako se ne bodo plašili — kakor je posebno slovesno povdarjal jeden gospodov poslancev — niti večletne opozicije in najhujših borb, ako bi tako zahtevala korist naroda, tedaj bi se smeli udajati nadi: da se je včerajšnjim dnem postavil mejnik med žalostno minolostjo in nadobudno bodočnostjo.

Predsednikom shoda je bil izvoljen dr. Anton Gregorič; častnimi predsedniki: dež. glavar

Oton Detela, ljubljanski župan Hribar, dr. Barwinski, baron Rukovina in dr. Stran-sky; podpredsedniki: dr. Jurtela, poslanec Einspieler in Nabergoj; zapisnikarji: dr. Gregorin, dr. Medved, dr. Rosina in dr. Žitnik.

O storjenih sklepih, o izstuenih govorih, o vsprejetih resolucijah bo de še govoriti in mnogo. Za danes smo jeli objavljati resolucije. Jutri prič-nemo s poročilom, v kolikor nam bo de dopuščal skromni prostor našega lista.

O shodu za danes le par podatkov. Udelež-nikov je bilo — kakor že rečeno — blizu 2000. Poleg domačih gospodov deželnih in državnih po-slancev — katerih imena nečemo navajati tu — je bilo na shodu mnogo drugih odličnjakov. Iz Zagreba so došli načelnik kluba stranke prava in poslanec baron Rukovina ter poslanca David Starčević in dr. Potočnjak; v imenu Čehov sta došla drž. poslanca dr. Stran-sky in dr. Stojan; v imenu Malorusov posl. Barvin-ski. Nadalje sta bila na shodu veterana prvoborilcev naroda slovensko-hrvatskega: gg. Luka Svetec in dr. Vitezić. Povdarjati treba, da stli bili častno zastopani tužni pokrajini naši: Istra in Koroška. In koga ne bi bilo ganilo do solz, ko so dovedli v dvorano blizu 90letnega starčka, prošta Serajnika iz Tinja na Koroškem? To je rodoljubje! Cvetje v zimi!

Ne, dragi Koratan! Še nisi zgubljen. Dobro znamenje je to za bodočnost koroških Slovencev, ako se za njih trudijo na daljnja pota taki srebrno-lasi možje, ki bi potrebovali pokoja. Navzočnost tega starčka na vseslovenskem shodu je posvetila ono misel, ki nas je dovela skupaj, misel vseslo-venskega rodoljubja, razširjena po vzajemnosti z drugimi slovanskimi plemen.

Zvečer je bil banket, katerega se je udele-žilo do 400 oseb. Tudi na banketu je bilo mnogo govorov, ki pa so se vsi združevali v isti akord, ki je zvenel že na shodu in je potem le odmeval na banketu: *Ljubimo se! V jedinstvu, v slogi, v skupnem delu je naša zmagaja in naša sreča!* Napivali so: Hribar slovenski domovini, Šusteršič Barvinskemu, Stranskemu in Rukovini, Barvinski jedinstvi in vzajemnosti slovanskih plemen, David Starčević ukupnosti med Hrvati in Slovenci in medsebojni ljubezni, Stran-sky vzajemnosti med Čehi in Slovenci ozir. Hrvati, Stojan je humoristično variral narodni pesmi: „Rožmarin ima svoj duh“ in „Kolikor kapljic“; dr. Ferjančič je napil dru. Gregorčiču kakor predsedniku shoda in se je za-hvalil društvoma „Sokol“ in „Narodni dom“ za prepuščenje prostorov za shod. Nabergoj se je za-hvalil v imenu predsedništva in je zajedno pora-bil to priliko, da je spregovoril o pomenu današnjega shoda ozirom na naš položaj na Primorskem; sadnji je napil svetovalec Vuković v imenu dal-matinskih Hrvatov. V neoficijelnem delu je bilo še mnogo govorov, katerih pa nismo beležili. Toda jednega ne smemo pozabiti. Govoril je tudi 90letni prošt Serajnik in vse je ga-njeno poslušalo častitljivega starčka.

O vseslovenskem shodu prinašata jako dolgi brzojavni poročila tudi „Mattino“ in „Piccolo“. „Mattino“ podaje stvar brez vsake lastne opazke; „Piccolo“ pa ni mogel zatajiti svoje nejevolje, ki jo je vzbudil v njem najbrže divni govor poslanca Spinčića. Govori namreč o „sramotnih“ in prote-stih, ki znajo baje „najhuje zavijati resnico svojim lastnim svrham na korist“. Potem pa zatrja, da hoče odgovoriti isto mirnostje in objektivnostjo, kakoršno mu nareka mirna zavest o svojem pravu in svoji pravičnosti.

Razumemo te, razumemo, dragi „Piccolo“. Saj vemo, da se ti in tvoji nobene stvari ne bo-jite bolj, nego tega, da bi izvedel širši svet, kako gospodari v naših pokrajinah avita coltura! Dokler govori Spinčić pred kmeti istrskimi, ki že itak občutijo sami ob sebi to laško gospodarstvo notri do kosti; ali dokler govori le na občnih zborih „Edinosti“, kjer poslušajo taki ljudje, ki so že tako in tako dobri znanci z avito colture; to naj bi še bilo. Ali da je šel v Ljubljano, in da je go-govoril — resnico pred zastopniki naroda češkega in maloruskega, to pa je prehudo; na to ne sme molčati niti „Piccolo“, marveč hoče povzdigniti glas v glasen protest proti — resnici. Resnica ne sme na dan, raje hoče zalučati sto psovč Spinčiću v obraz. Zakaj tudi ne? Jedna laž več ali manj,

kaj de to na mestu, kjer je nakupičenih nebroj laži?! In psovka, sočna psovka v obraz slovenskim sodeželanom, ta je še vsikdar nadomestovala ar-gumente v arzenalu „Picco.“ Radovedni smo res, kako je zopet nategne „Piccolo“ na Prokrustovo posteljo to ubogo, to izmučeno — resnico! Ali naj le nateza, kolikor hoče, vendar bo de poskrbljeno, da bo de resnica vedno bóla v oči, njega in njegov.

Za bazar, katerega napravi „Trž. ženska po-družnica“ pri sv. Ivanu darovali so: gč. Delkim 4 krone; g. Šmidt 5 krasnih del iz zrezljanega lesa; ga. Komar dva zavitka chokolade in zavitek biscotov; ga. Pataki krasno vezano mapo; gč. T. Čarga različna ročna delca; ga. Ponikvar 6 tas, in raznih malenkosti; gč. Márica dve vazi; gospa Grmek sladkornico. (Dalje pride.)

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda na Greti se je nabralo v pušici-nabiralniku v krčmi g. Katalana v Rojau 3 gl. 44 nč.

Imenovanja in premeščenja. Premeščeni so bili nadalje: deželne sodnije svetnik Henrik Kru-žič od trgovskega in pomorskega sodišča v Trstu na deželno sodišče ondi, Klemen Moše v Novem mestu na deželno sodišče v Trst, Avgust Jakopič v Rovinju, na trg. pomorsko sodišče v Trstu, Rihard Zörer v Rovinju v Gorico.

Deželnega sodišča svetniki so imenovani de-želnega sodišča svetniki in predstojniki okr. sodišč: Sebastijan Ghira v Labinju za dež. sod. v Trstu, Edvard pl. Kuhačević v Lošnju, Josip Mi-lovčič v Tolminu, za Gorico; sodni komisar Na-poleon Kümmerlin pl. Eichenau v Rovinju in okrajni sodnik Sylvanus Gandusio, oba za Rovinj, sodnijski tajnik Adolf Podreka v Trstu za trg. in pomorsko sodišče ondi, državnega pravnika namestnik Hen-rik Fraus v Trstu za dež. sodišče ondi, okrajni sodnik dr. Ivan Grškovič v Krku za Rovinj, drž. pravd. namestnik Ivan Okretič v Trstu za Gorico; okrajni sodnik Edvard Rode v Čresu za Rovinj, drž. pravd. nam. dr. Andrej Sancin v Gorici za Rovinj, sodni tajnik Alojzij Dell' Ara v Gorici za Gorico, drž. pravd. nam. dr. Josip Zen-kovič v Rovinju za Rovinj, sodni tajnika Lorenc Petronio in dr. Henrik Kramer v Trstu za dež. sod. v Trstu in sodni svetnik Jeronim de Tartaglia v Mostaru za Rovinj.

Deželne sodnije svetniki in voditelji okr. sodišč na mestu dosedanjega službovanja so bili imenovani: okrajni sodniki: Oto pl. Claricini Dom-pacher v Gradiški, Mihael Gabrijelčič v Aj-dovščini, Ivan Markolini v Piranu, Fran Dukič v Sežani, Jakob Apolonio v Pazinu, Matej Rutar v Kanalu, Alojzij Liou v Črvinjanu, dr. Ernest Christofoletti v Komnu, Dominik Harabaglia v Poreču, Dijoniz Ussai v Motovunu.

Sodnima tajnikoma na višem dež. sodišču v Trstu sta imenovana: sodni pristav dr. Fran An-drič v Trstu in sodni pristav extra statum dež. nadsodiščnega okrožja Genimijan Parisini. Sod-nimi tajniki so bili imenovani: okrajni sodniki Henrik pl. Bartolomej v Bovcu za Gorico, Josip Platzer v Podgradu za dež. sodišče v Trstu, pod naslovom sovetniškega tajnika službujoči sodni pristav dr. Gregor Devescovi v Rovinju za Rovinj, nadalje sodni pristavi Peter Calegari v Rovinju za dež. sod. v Trstu, Fran Ciani v Gorici za Gorico, Kristijan Kircher v Korminu za dež. sodišče v Trstu, Viktor Garson v Trstu, za trgovinsko in pomorsko sodišče v Trstu, Karol Co-vacic v Gorici za Gorico, Demeter Degiovanni v Trstu, Alojzij Quarantotto v Kopru, dr. Alfonz Polakovič v Piranu, Anton Zaccaria v Vodnjanu, Baptist Valentincig v Bujah, Emil Suppanzigh v Črvinjanu, vsi za deželno sodišče v Trstu; Anton Tentor v Pulju za Rovinj, Angel Vascon v Gra-diški za dež. sod. v Trstu, Rudolf Musina v Go-rici za Gorico, Josip Lucciani v Pulju za dež. sod. v Trstu, Albreht grof Corenini-Cronberg v Trstu za trg. in pom. sodišče v Trstu, Alojzij Martinelli v Tržiču za Rovinj, dr. Anton Perišič v Trstu, Rihard Pistotnig v Pazinu in dr. Anton Signori v Pulju, vsi za dež. dež. sodišče v Trstu, potem dr. Ciril Artur Giacomelli v Trstu za Rovinj.

Okrajnimi sodniki so bili imenovani: sodni pristav Hektor Francescini v Gorici za Cer-kno, dr. Josip Colombis v Vodnjanu za Labinj, Ko-stantin Budinich v Korminu za Volosko, Jurij Zot-tig v Voloski za Krk, Štefan Tripalo v Labinju za Lošinj, dr. Jakob Orbanič v Motovunu za Cres, Matevž Primožič v Trstu za Tolmin, dr.

Anton Barzelatto v Rovinju za Buzet, Fran vitez Falke pl. Lillenstein v Celju za Bovec in Rihard Paulin v Krku za Podgrad.

Namestnikom drž. pravd. so bili imenovani: sodni pristavi dr. Anton Sbisca v Rovinju za Rovinj, Ivan Clarisi v Kopru za Trst, Andrej Jeglič v Trstu za Gorico in dr. Hugo Pangrazzi v Ajdov-ščini za Trst.

Vollten shod. Iz Brkinov nam pišejo: V nedeljo dne 12. t. m. je bil na Brkinih pri Va-toveljski cerkvi vollten shod, katerega je sklical prezasluzni g. dr. Anton Gregorčič, drž. in deželni poslanec. Shoda sta se udeležila tudi gg. dež. poslanca Berbuč in Muha ter gospod Klavžar. Že zjutraj je nagajal dež in ni bilo upati boljšega, vendar so naši marljivi poslanci zapustili lepo Gorico in šli na kršni Kras. Okoli 9. ure je daroval v Lipici gosp. dr. Gregorčič sv. mašo; v tem prijaznem kraju napravili so sijajen vsprejem. V Lokvi, kjer so gg. poslanci obedovali pri g. Muhi, so bili prisrčno vsprejeti streljanjem topičev in živio-klici. Ob eni uri popoldne so od-rinili v spremstvu več Lokavcev proti Brkinom. V Matavunu sta se pridružila med streljanjem topi-čev tudi nakeljski g. župan in g. učitelj. Tudi v Zavrhu se je družba nekoliko povečala, a v Mi-sličah je streljalo in grmelo iz ust navdušenih prebivalcev; napravili so tudi dva slavoloka, in iz oken so visele narodne trobojnice. Pred vatoveljsko cerkvijo, stoječo na samem, je bil napravljen oder z lesno streho.

Ljudstvo je željno pričakovalo otvoritve shoda, katerega predsednikom je bil jednoglasno izvoljen domači kapelan, veleč. g. Šašelj.

Na shodu je prvi govoril g. dr. Gregorčič o državnozbornem delovanju, kar se pa žalibog ni razumelo radi ropota, ki ga je napravljala dež, ki je močno padal na dežnike poslušalcev. Srečniši sta bila v tem gospoda Klavžar in Berbuč, ker je dež nekoliko ponehal. Prvi je razlagal prav zani-mivo o koristi in ravnanju sadnega drevja, v tem je tudi toplo priporočal kmetijsko in sadjarsko družbo. Drugi gospod je prav spretno razložil pō-jem o drž. in dež. zboru in povedal je priprostemu ljudstvu, zakaj je treba toliko opreznosti o dežel-nozbornskih volitvah. Gospod predsednik shoda je primerno pogostil gg. poslance in njih spremlje-valce in na to so gg. odrinili na svoj dom. Na potu med cerkvijo in Misličami je ujela odhajajoče gospode huda nevihta. Tu smo s težkim srcem gledali vrle Brkine, ker v četrt ure je bila po-kvarjena vsa njih nada. Dovolite še eno besedo od moji strani! Toplo je priporočati gg. poslance in drugim narodnim voditeljem, da pogostokrat pri-rejajo jednake shode, kajti le tako koristijo pri-prostemu ljudstvu, za-se pa pridobe njega vročo ljubezen. Ljudstvo pa, ki je bilo tako hudo udar-jeno od takratne toče, ubogaj gospode poslance in svoje voditelje ter vpiši se v kmetijsko ali sadjar-sko društvo, katere sedež je v Gorici! Ne po-zabi tudi zavarovati svoja posestva proti toči, vsaj imamo obilo zavarovalnic!

Tombola v Št. Petru. In vendar! Tako smo vskliknili, ko smo prejeli glavarstveni odlok, s ka-terim se dovoljuje javna tombola v Št. Petru. In vendar! tako smo vskliknili navdušeno izne-nadjeni!

Tombola bo: ni več oblastvenih ovir. Na Tebi pa, častito slovensko občinstvo, samo na Tebi je, da se tombola tudi izvrši častno in slovenskemu imenu v ponos, ne pa v — sramoto.

Pomni torej, da to bo prvi slovenska javna tombola v goriški okolici. Upošteva je to okolnost, je prijavil pripravljalni odbor za tombolo, ki je odbor „Slovenske Zveze“ v Št. Petru, pristojni denarni oblasti, da se bo razprodajalo 10 000 list-kov po 20 kr.

Sicer se nam je prigovarjalo s prav mnogih strani, češ, da jih ne razprodamo niti 2000, kamo-li 10.000 in da bo vsa slovenska tombola imeniten „fiasko“.

No, mi tega nismo verjeli nikdar in še sedaj menimo, da razprodamo srečke in če bi jih imeli še več, nego smo jih napravili. Dá!

Naše slovensko ljudstvo tudi ob tej priliki pokaže prav sijajno, da se povsem zaveda preiminit-nega katoliškega in narodnega pomena dveh slo-venskih zavodov v Gorici: Alojzijejšča in Slo-ginih šol.

In ravno za ta dva zavoda, ki se vzdržujeta

